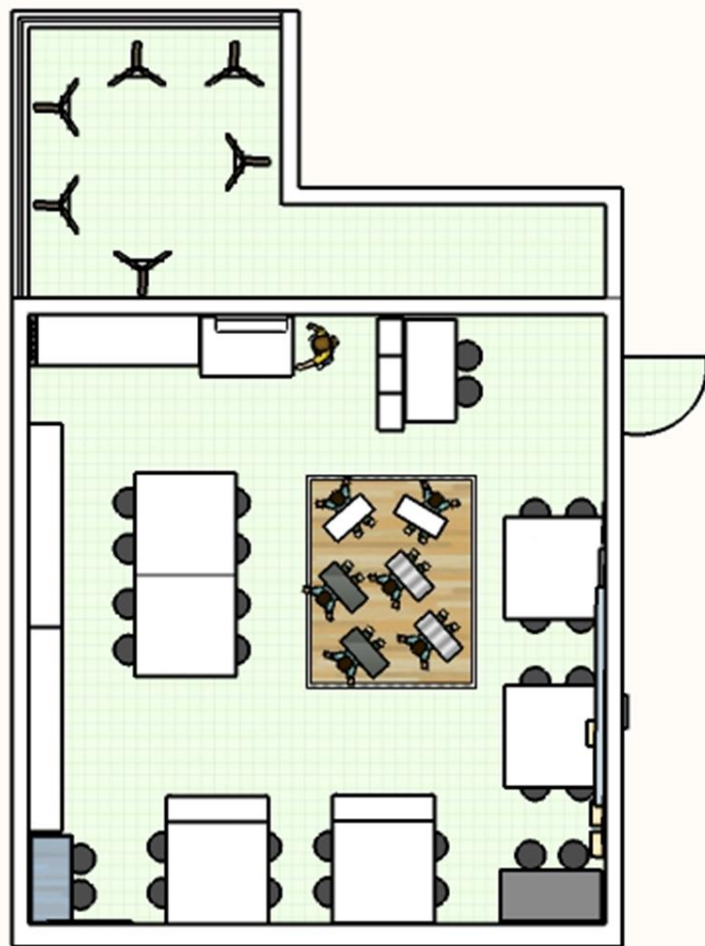

חדר אמנות כ"אי של אפשר", בית ספר "ארגמן" נס ציונה, מורה לאמנות: ענבר סתיו, 2020

צורך של תלמידים/ות לשיבה
בצורה אחרת מהמקובל בשעת
יצירה בכיתה

ארגון חומרי היצירה בחדר האמנות, שאינו ממויין
על פי המדיומים השונים בהם משתמשים התלמידים
במהלך השיעור.

צבעוניות בריהוט, שיוצרת רעש חזותי

תמורות הזמן ניכרות במגוון תחומי החיים, מערכת החינוך ובראשה בית הספר, האמון על חינוך דור העתיד, משתדל להתאים את עצמו לתמורות ופועל להקניית הכישורים הנחוצים במאה ה-21 ובמקביל לעיצוב סביבות למידה בהתאם לפדגוגיה המשתנה.

בעידן של מציאות משתנה יש להתאים את הסביבה הלימודית ללומדים החווים את המציאות בעולם גלובלי ופתוח, שבו בלחיצת כפתור ניתן לאתר מידע, לסייר במוזיאונים בכל העולם, ליצור קשרים ותקשורת, לעבד וליצור, בכלים זמינים ונגישים לכל אחד.

הסביבה הלימודית צריכה להיות מותאמת לפדגוגיה מוטת עתיד, המתבססת על עקרונות של: פרסונליזציה, שיתופיות, גלובליזציה, קהילתיות ועוד. חדר אמנות צריך לייצר תנאים ללמידה מגוונת באפשרויות, בהתנסויות ובתוצרים.

חדר אמנות כ"אי של אפשר", תוכנן ונבנה בבית ספר "ארגמן" בנס ציונה, כמענה לפדגוגיה חדשנית. המרחב נבנה בהשראת הספר "האי-אפשר", שכתבה ענבל צדקה נבו, המקדם את רעיונות הבחירה ומסוגלות אישית, ועל הספר, "לחשוב כמו לאונרדו דה וינצ'י", מאת מייקל ג'יי גלב, המדבר על רעיונות מקדמי חדשנות. מתוך הספר בחרנו מספר עקרונות הרלוונטיים לחינוך במאה ה-21:

עקרון הסקרנות - המתבטא בשאיפה ללמוד ולחקור בלי הפסקה.
עקרון הראיה מתוך התנסות, שמשמעותו בחינת כל ידע באמצעות חוויה, הטלת ספק ונכונות ללמוד מטעויות.
עקרון החושניות - מבוסס על פיתוח וחינוך החושים.
עקרון העמימות - נכונות לקבל גם מצבים של פרדוקס וחוסר וודאות.
פיתוח האיזון בין מדע לאמנות ובין היגיון לדמיון.
עיקרון הקשר - פיתוח חשיבה מערכתית המחברת את כל העקרונות יחדיו.

מרחב "אי האפשר" מזמין את התלמידים **להתבונן יחד**, **לשאול** "למה, כיצד ואיך?" "מה יקרה אם? "והייתכן?" **לקום, להסתובב, ולהסתכל** במוכר מזוויות חדשות, **לוותר** על השגרתי והצפוי, **להעז להזיז** הצידה את המובן מאליו לטובת הלא-ידוע, **ולפגוש את תלמידינו – ואת עצמנו – מתוך סקרנות ופליאה**.

עיצוב דלת הכניסה מבטא את עקרון הבחירה המקדם לומד אוטונומי, ומהווה יסוד מניע בתפיסת המרחב.

"איים של אפשר"

על הדלת הפנימית בחרנו להציג
טקסט מתוך הספר "האי-אפשר"

בחרנו לעצב מרחב אמנות כ"איים של אפשר",
המעוררים סקרנות ומזמנים חקר ויצירה
בחומרים שונים.

כל "אי" מוגדר כמדיום, המהווה נקודת מוצא
ליצירה אישית.

נבחרו חמישה מדיומים: ציור, פיסול, רישום,
מדיום דיגיטלי, קולאז'.

ב"איים" אלו מתנסים ויוצרים הלומדים, סביב
יסוד מארגן משותף.

החלל מייצר מענה לשונות בין תלמידים באמצעות מנחי עבודה ויצירה שונים : שולחנות עבודה קבוצתיים ואישיים , שולחנות פרטניים רצפתיים, כני ציור (במרפסת), לוחות קיר ודלפק ליצירה בעמידה.

הריהוט מאפשר דינאמיות ותנועה, באמצעות העמדה משתנה בהתאם לצורכי השיעור.

מנח עבודה רצפתי למשחק וליצירה על גבי משטחים מחיקים ומשטחים מגנטיים.

הריהוט עבר שדרוג וחופה
בפורמיקה לבנה היוצרת שקט אסתטי
ומעניקה תחושה של מרחב פתוח.
בכל אי שובץ רמז אמנותי, כאמצעי מסמן
וכגירוי משחקי ומאתגר.

שולחן אור כמזמן התבוננות מעמיקה.

מגוון של חומרים זמינים ונגישים להתנסות וליצירה.

מושגי יסוד משפת האמנות וציטוטים
מתחום הדעת מוצגים בחלל הכיתה
כאמצעי השראתי.

טקסט של האמנית לאה ניקל, "שפת האמנות",
כמוקד מפעיל

ניצול התקרה כממד נוסף במרחב
הלימודי.

"אתם צריכים שזה יבער בכם. רעיון, או בעיה, או עוול שאתם רוצים לתקן. אם אתם לא מלאי תשוקה מספיק למשהו מההתחלה, לעולם לא תדבקו בו" (סטיב ג'ובס)

השנה זכיתי לקדם תכנית לעיצוב חדר האמנות כמרחב "כאי של אפשר", המקדם מיומנויות למידה חדשניות. המהלך התאפשר תודות לאמון והתמיכה שקיבלתי ממנהלת בית הספר תמר דוד, המכירה באמנות כתחום דעת התורם לחשיבה יצירתית המקדמת לומד עצמאי. המרחב מהווה "מגדלור" המפיץ את החדשנות לשאר תחומי הדעת בבית הספר. המרחב תוכנן והוקם בחשיבה משותפת עם הממונה על תחום האמנות מחוז מרכז, שבי ערבה, המעצבת דרורה פסטרנק, ואנוכי, המורה לאמנות. התהליך היה עבורי מרתק ומלמד החל בשיתוף הפעולה, ההפרייה הדדית, שינוי דרכי ההוראה, שדרש ממני גמישות מחשבתית, איתור הצרכים, בניית תכנית מותאמת לחדר ולפדגוגיה חדשנית, וכן הלבטים, השיקולים הדידקטים, הרעיונות והחלומות אשר תורגמו לעיצוב לטובת הוראת האמנות וקידום יצירתיות בקרב תלמידי.

ענבר סתיו, מורה לאמנות, יוני 2020

מאחורי העיצוב

היוזמה להובלת שינוי בחדרי האמנות נוצרה על ידי הממונה על לימודי האמנות במחוז מרכז, שבי ערבה ודרורה פסטרנק, מדריכה ומעצבת סביבות חינוכיות, במסגרתה הקמנו קבוצה של כ-40 מורות לאמנות ובמשך שנתיים עסקנו ביישום תהליכי חדשנות בהוראה ובתערוכות אמנות בית ספריות. הדגש היה על אינטראקטיביות, פרסונליזציה, ושיתופיות. מרחב "אי של אפשר" היה ההשראה שהניעה את מפגשי ההדרכה.

אנו שמחות שקיבלנו את ההזדמנות ממנהלת בית הספר, תמר דוד והמורה לאמנות, ענבר סתו לממש את החלום ולהקים את חדר האמנות כמרחב של "איים של אפשר", שיהווה "מעבדה לימודית" ללומדים, לתלמידים, למפקחים ולמדריכים.

שבי ערבה, הממונה על הוראת האמנות מחוז מרכז.
דרורה פסטרנק, אוצרת ומעצבת המרחב.